

СЕКЦІЯ 1
РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ МІКРО-, МЕЗО- і
МАКРОРІВНЯ: КОНФЛІКТ ТРАДИЦІЙНИХ МОДЕЛЕЙ ТА
ЕКОНОМІЧНИХ РЕАЛІЙ ХХІ СТОЛІТТЯ

УДК 338.43

Архитко Богдан
студент групи ПФМ-51
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна
Науковий керівник: Крамар Ірина
доктор економічних наук, доцент
професор кафедри економіки та фінансів
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна
Bohdan Arkhylko
student of the group PFm-51
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine
Scientific supervisor: Iryna Kramar
Doctor of Sciences (Economics), Associate Professor
Professor of Economics and Finance Department
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

РОЛЬ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА У ВІДНОВЛЕННІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ
ROLE OF AGRICULTURE IN THE RECOVERY UKRAINIAN ECONOMY

Сучасні умови функціонування економіки України без сумніву суттєво змінилися після початку повномасштабної війни РФ проти України. Суттєвих змін зазнали усі сфери народного господарства, як в своїй структурі, так і нормативно-правовому регулюванні. Однією із галузей, що відчула прямий вплив війни є сільське господарство. Однак, попри масштабні руйнування інфраструктури в цій сфері, замінування полів, скорочення обсягів виробництва тощо, експерти все ж зазначають, що дана галузь залишатиметься ключовою для України й все ж дозволить утримати позиції світової житниці.

За словами Олександра Нечипоренка, заступника директора Національного наукового центру «Інститут аграрної економіки», сума збитків, завданих тільки сільськогосподарській інфраструктурі за попередніми оцінками становить близько 6 млрд доларів США [1]. Саме тому одним із ключових завдань відбудови аграрного сектору є залучення міжнародної фінансової допомоги у розмінування полів.

До війни вітчизняне сільське господарство включало корпоративний та індивідуальний сектори. Перше було представлено агрохолдингами, які монополізували державну підтримку усього сектору, друге – орієнтувалось на внутрішній ринок та забезпечення внутрішньої продовольчої безпеки. Однак війна вказала на неефективну структуру у такому форматі, адже через переривання ланцюгів поставок великих обсягів продукції агрохолдинги показали труднощі в адаптивності до цих процесів, у свою чергу, малі фермерські господарства намагались продовжувати роботу для забезпечення як мінімум потреб своїх домогосподарств [2]. Таким чином, одним із напрямків післявоєнної відбудови повинен стати перегляд структури сільського господарства, зокрема, в контексті роботи малих і великих учасників даного ринку, тих можливостей, які вони мають.

На сьогодні держава використовує ряд стимулів для розвитку даного сектору. В першу чергу, згідно Закону № 2445-IX від 27.07.2022 р. [3] має місце звільнення від оподаткування ввізним митом товарів, що використовуються для забезпечення зберігання зернових та/або олійних культур. Окрім того, застосовується спрощена процедура реєстрації сільськогосподарської техніки відповідно до змін до постанови Кабінету Міністрів України від 8 липня 2009 р. № 694 [4]. Також Кабінет міністрів України ще в березні 2022 року розширив програму державного кредитування 5-7-9% для сільськогосподарських товаровиробників, передусім, для забезпечення фінансування ними посівних робіт та активація підприємництва в цілому [5].

Тому, бачимо, що уже сьогодні активно працює підтримка аграрного сектору в Україні, що сприяє й появу нових перспектив у час післявоєнної відбудови економіки країни. Європейська Бізнес Асоціація визначає наступні перспективи розвитку сільського господарства, котрі повинні допомогти представникам галузі адаптувати свої бізнес-стратегії до нових умов функціонування і переналаштувати роботу в період відновлення економіки України [6]:

- збільшення частки сільського господарства у національному ВВП, так як саме аграрний сектор стане економічним локомотивом для відновлення України й сприятиме умовам для економічного зростання. Це важливо в контексті залучення інвесторів, адже, ті інвестори, які готові ризикувати зараз, отримають додаткові переваги від того, що першими займуть свою нішу;

- підвищення продуктивності сільського господарства у зв'язку з переробкою харчових продуктів. Даний аспект є вагомим для економіки, так як в Україні достатньо сільськогосподарської сировини для виробництва продукції з доданою вартістю, зокрема для власних потреб;

- зниження енергозалежності через виробництво рідкого біопалива, що є можливим завдяки наявності значних обсягів кукурудзи та ріпаку, як сировини. Це є додатковий фактор інвестиційної привабливості країни;

- збереження ділової репутації, пов'язане із важливістю вибору правильних партнерів із правильними цінностями, зокрема, тих, які виходять з ринку рф.

Таким чином, сільське господарство було і залишається однією із пріоритетних галузей економіки, для кого відкриваються нові перспективи у період післявоєнної відбудови.

Перелік використаних джерел:

1. Сільське господарство під час війни: зміна пріоритетів. Урядовий кур'єр. URL: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/silske-gospodarstvo-pid-chas-vijni-zmina-prioritet/> (дата звернення: 13.10.2022 р.).

2. Сільське господарство України в умовах воєнного стану: уроки для суспільства і політиків. Національна Академія Наук України. URL: <https://www.nas.gov.ua-UA/Messages/Pages/View.aspx?MessageID=9288> (дата звернення: 10.10.2022 р.).

3. Закон України Про внесення зміни до розділу XXI "Прикінцеві та перехідні положення" Митного кодексу України щодо звільнення від оподаткування ввізним митом товарів, що використовуються для забезпечення зберігання зернових та/або олійних культур 2445-IX від 27.07.2022 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2445-20#Text> (дата звернення: 19.10.2022 р.).

4. Постанова Про затвердження Порядку відомчої реєстрації та зняття з обліку тракторів, самохідних шасі, самохідних сільськогосподарських, дорожньо-будівельних і меліоративних машин, сільськогосподарської техніки, інших механізмів від 8 липня 2009 р. N 694. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/694-2009-%D0%BF#Text> (дата звернення: 17.10.2022 р.).

5. Підтримка аграрного сектору в умовах воєнного стану: що варто знати? Юридична ліга. URL: https://jurliga.ligazakon.net/analytics/213396_pdtrimka-agrarnogo-sektoru-v-umovakh-vonnogo-stanu-shcho-var-to-znati (дата звернення: 15.10.2022 р.).

6. Сільське господарство як основний рушій відновлення України. <https://eba.com.ua/silске-gospodarstvo-yak-osnovnyj-rushij-vidnovlennya-ukrayiny/>(дата звернення: 10.10.2022 р.).

УДК 658.7:341.3.018

Кутко Тарас

аспірант кафедри економіки та фінансів
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Білецька Олена

студентка групи ППМ-51
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Taras Kutko

Post-graduate student
Economics and Finance Department
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

Olena Biletska

student of the group ППМ-51
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

ЛАНЦЮГИ ПОСТАЧАННЯ ПІД ЧАС ВІЙНИ SUPPLY CHAINS DURING THE WAR

Введення воєнного стану та бойові дії, які ведуться на території України, зокрема, повітряні атаки, впливають на постачання матеріалів та виготовленої продукції.

Згідно з результатами дослідження щодо стану малого і середнього бізнесу (далі – МСБ) в Україні після початку війни – станом на червень 2022 року [1], однією з вагомих причин (дану опцію обрали 26% респондентів), які заважають бізнесу відновлювати і розвивати його, є зруйнованість ланцюгів постачання. Варто відзначити, що уже у вересні 2022 року [2] дану причину як бар'єр функціонуванню і зростанню обрали 12,2% опитаних власників і CEO МСБ. Одним із варіантів боротьби українського бізнесу із негативними наслідками війни є експорт (21,5% опитаних підприємців вже є експортерами і ще 18% планують це робити), проте його розвитку, знову ж таки, перешкоджають серйозні логістичні проблеми.

Глобальні ланцюги постачання зазнали змін через загрозу постачання сталі з основних країн-виробників (Україна посідає 13-те місце у світі за виробництвом сталі та 5-те за експортером залізної руди, третина металургійних потужностей знаходиться у м. Маріуполь), що спричинило дефіцит на європейському ринку; зросли світові ціни на сталь (на 50% у квітні порівняно з лютим 2022 року); постраждали закупівлі чавуну та напівфабрикатів країнами ЄС і США. Україна є найбільшим у світі постачальником таких благородних газів як неон, криптон і ксенон, які є необхідними для виробництва напівпровідників. Припинення поставок благородного газу з України стане причиною зростання цін і загострення дефіциту чипів (Україна покриває 90% потреб США у високоочищеному неоні для їх виробництва) [3].